

DE HARP VAN SINT FRANCISCUS ¹⁾

EVENALS TIMMERMANS ONS EEN BOEK heeft gegeven van Pieter Bruegel, zooals hij dien „uit zijne werken heeft geroken,” schetst hij ons nu van Franciscus een beeld, zooals hij zich dat heeft gevormd na lezing van „de boeken, die de geleerden over zijn schoon leven hebben geschreven.” Over 't geheel mag men hem ten opzichte van Bruegel beter geslaagd noemen dan thans. Het verhaal van Franciscus' lijden in 't laatst van zijn leven vervalt te zeer in onsmakelijkheden. Daarbij: het Vlaamsch van Timmermans is te „goetront” om den teeren toon vol te houden, dien we uit de harp, d. i. uit de ziel van Franciscus en uit alles wat zich rondom hem groepeerd, willen hooren ruischen. In een boek als dit vooral stoort de gemeenzaamheid met het heilige, die aan de Roomsche — niet het minst aan de Zuid-Nederlandsch-Roomsche — beschouwing vaak zoo eigen is.

„En nu bidden, mannekens!” zegt Franciscus tot zijn genooten. „Maak mijn geestelijk pak, want overmorgen vertrek ik naar Afrika om de Mooren een witte ziel te geven.” Als drie bandieten in 't kluikeke zijn aangeland: „Franciscus diende hen, en sprak swenst zoo schoon en zuiver en eenvoudig over de dingen van 't geloof, dat ze daar alle drie zaten te snotteren.” Als Franciscus' lichaamslijden verergerd en de duivel hem met zijn listen bestookt, troost hij zich: . . . „als ik aan 't lijden van O. L. Heer denk, dan zijn mijn pijnen maar vlooiënbeten.” Genoeg voorbeelden ter toelichting; genoeg ook hierom, omdat daartegenover toch stellig te loven is de poging om Franciscus en zijn omgeving in al zijn menselijkheid uit te beelden. Meesterlijk gelukt hem dit bij het conflict tusschen Franciscus en zijn vader. Een vergelijking met Couperus' beschrijving van hetzelfde tooneel ²⁾, gaaf, maar zonder veel ontroering, toont ons, hoeveel Timmermans' opvatting op de zijne voor heeft, al is dan misschien dat onharmonische in den stijl deels als een onwillekeurig gevolg van die opvatting te verklaren. Ik bedoel het tooneel, als Pieter zijn zoon, wiens streven naar armoede hem ergert, in den wijnkelder heeft opgesloten. Hij moet na eenige dagen op reis, geeft zijn vrouw den sleutel van den kelder, maar niet dien van den wijnkelder en geroerd bij den blik op haar afgemarteld gezicht draagt hij haar op, nog eens met Franciscus te praten om hem zoo mogelijk tot andere gedachten te brengen.

— Ik zal probeeren, zei ze ongeduldig.

Hij gaf haar nog een kus op haar wit voorhoofd en klom den wagen in. Zij stond met den sleutel in haar hand. 't Was of ze een vlam vast had. Zij luisterde. En als zij den wagen niet meer hoorde, ritste zij den kelder in. Ze was een keers vergeten mee te nemen. Ze tastte in den donkeren.

— Ik ben uw moeder, zei ze, uw moeder.

— Moeder! moeder! riep hij. Ze voelde de grille, ze voelde armen, die er door staken, en door de grille kusten zij malkander. — Moeder! moeder!

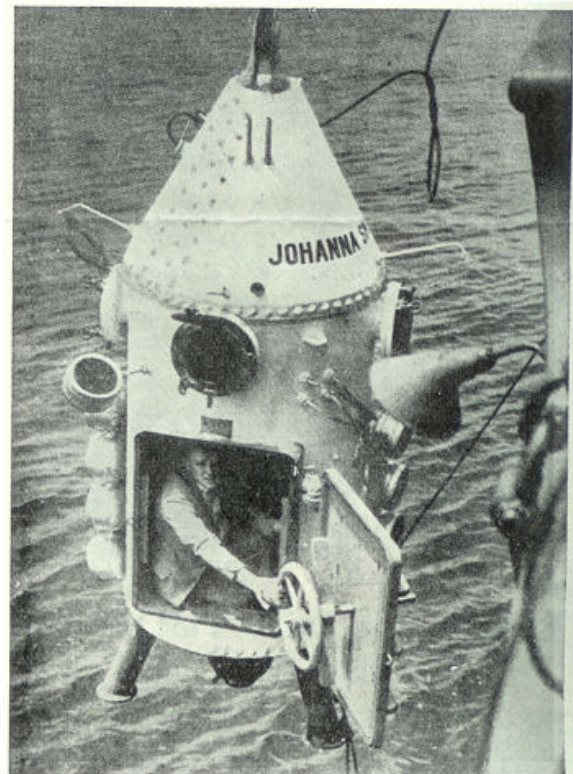
— Jongen! Jongen! Maar ineens wierd die stille vrouw als een wilde. — Er uit! riep ze, al sloeg uw vader mij dood, ik wil niet, dat mijn kinderen als beesten behandeld worden, er uit! Ze schudde aan de ijzeren staven. De deur kletterde, dat was al. — Een vijl, een

vijl! riep ze. Ze nam haar rokken in haar hand en rende naar boven: — Een vijl, een vijl! riep ze naar den knecht, die juist kalanten was aan 't bedienen. Hij moest de kalanten laten staan, en mee in 't magazijn gaan zoeken. Hij had haar nooit zoo gezien; om er verveerd van te zijn.

Maar ge moet een vijl hebben om een vijl te vinden. Daar lag een kapmes! — We zullen het open kappen! Swenst de knecht nog zocht, was zij al lang de kelder in. En het kapmes hamerde op het slot, hamerde, hamerde.

De edele mejuffrouw, met haar klein, fijn handekes, de zachte moeder, kapte met een kapmes op ijzer. Een moeder vliegt in den brand voor haar kind, een moeder springt in het water voor haar kind, een moeder kapt ijzer door voor haar kind, en daar hong hij te rillen aan haar hijgende borst. Ze trok hem mee naar boven, in 't licht van den dag. Hij zat voor haar op zijn knieën, en zij hield zijn hoofd in haar handen. In meer dan een maand niet gezien! Die blauwe randen rond zijn oogen, die wonden op zijn voorhoofd, die bleeke lippen, die ingevallen kaken, die wilde haren. Er mankeerde nog een doornen kroon op. Met haar tranen begoot ze zijn gezicht.

DR N. VAN DER LAAN

Naar de diepte.

Kapitein William Lindley heeft een toestel gereed gemaakt, waarmede hij den bodem van den oceaan gaat bezoeken. Onze foto brengt het oogenblik in beeld, dat de gloednieuwe duikerklok van een stoomschip wordt neergelaten in de kabbelende golven dicht bij de kust van Zuid-Californië. Zoodra het toestel onder water verdwenen is, kan men gerust eenigen tijd naar huis gaan, want het bijzondere van Lindley's nieuwe uitvinding is, dat men er zestig uren achtereen mee onder water kan blijven. Zoo ziet men, dat de techniek onvermoeid voortgaat om mogelijk te maken wat tot nog toe onbereikbaar werd geacht.

¹⁾ Uitgave P. N. van Kampen & Zn. — Amsterdam.

²⁾ Schimmen van Schoonheid, bl. 113.